

Parlamentul
Republicii Moldova

DCJ-01 nr. 258
25 iunie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (Impunerea cenzurii în domeniul mass-media)

(nr. 158 din 29.05.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege specificat în titlu, în conformitate cu prevederile art. 54 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și expune următoarele considerații.

1. Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde art. 73 din Constituție și prevederilor art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Conform notei informative, modificările propuse sunt determinate de necesitatea completării și elucidării unor metode prin care poate fi săvârșită infracțiunea de uzurpare a puterii de stat și anume prin impunerea cenzurii în domeniul mass-media.

3. Prin natura reglementării, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de atribuțiile de bază ale Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

4. Cu referire la procedura de înaintare a proiectului de lege spre examinare în Parlament, atenționăm asupra necesității respectării prevederilor art. 32 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, potrivit căroră, proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect. Astfel, avizarea proiectului trebuie să preceadă data intrării lui în procedura legislativă. Autorii proiectului propun însă efectuarea acestui exercițiu după intrarea lui în procedură legislativă.

5. Art. 339 din Codul penal nr. 985/2002 prevede responsabilitatea pentru acțiunile orientate spre:

- a) uzurparea forțată a puterii de stat;
- b) menținerea forțată a puterii cu încălcarea prevederilor CRM. Aceste acțiuni ilegale constituie latura obiectivă a infracțiunii.

În conformitate cu art. 6 din Constituția Republicii Moldova, puterea de stat în Republica Moldova se divizează în legislativă, executivă și judiciară. Puterea de stat este exercitată de Președintele Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova, Guvernul Republicii Moldova, instanțele judecătorești ale Republicii Moldova.

Conform prevederilor art.2 Constituție, uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Uzurparea forțată a puterii înseamnă însușirea forțată a puterii de stat de către persoane, grupări, organizații, cărora aceasta nu le-a aparținut pe bază legală.

Menținerea forțată a puterii înseamnă păstrarea puterii pe cale forțată, cu încălcarea prevederilor Constituției de către persoane cărora această putere anterior le-a aparținut conform legii.

6. Libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil este garantată de Constituția Republicii Moldova (art. 32). Această libertate este limitată printr-un șir de prevederi : ea nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie. Sunt pedepsite și interzise defăimarea statului și a poporului, indemnul la război de agresiune, la ura națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică etc. Constituția (art. 34, alin. 5) prevede: „mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii”. Totodată, cenzura reprezintă exercitarea - în general de către stat - a unui control prealabil asupra conținutului informațiilor furnizate de publicații, posturi radio și TV și este o „limitare arbitrară sau doctrinară a libertății de exprimare”. Cenzura poate fi atât explicită (evidentă), cât și implicită (camuflată). Cenzura explicită este prevenirea diseminării informației către public de către un grup de control, efectuată prin presiune directă. De obicei, cenzura este realizată de guverne, grupuri religioase sau de mass-media.

7. Potrivit art. 3 alin. (4) din Legea nr. 100/2017, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare.

Actualmente infracțiunea de cenzură este încadrată în capitolul V al Codului penal care prevede infracțiunile contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor, la art.180², introdus prin Legea nr. 40/2013.

În cazul în care intenția autorilor proiectului este de a înăspri pedeapsa pentru săvârșirea acestei infracțiuni, urmează să propună modificarea conținutului articolului respectiv din Codul penal. Or, cenzura nu are nimic comun cu infracțiunile contra autorităților publice și a securității de stat, în cadrul cărora este calificată uzurparea puterii de stat ca fiind o infracțiune ce atentează la legitimitatea autorităților publice.

8. Reținem că, la stabilirea caracterului infracțional al unei fapte, este imperios necesar asigurarea clarității și preciziei, întru protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Utilizarea în dreptul penal al unor termeni vagi și susceptibili de interpretări diferite poate duce la abuzuri de aplicare. Astfel, adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune prin prisma articolul 23 alin. (2) din Constituție. De asemenea, în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei

conduite. [...]". Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name 'Ion Creangă'.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală

Ex. Iu. Cojocaru,
tel.: 577